СХВАЛЕНО
Протокол засідання педагогічної ради
«28» серпня 2026 № 03

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Запорізької гімназії
«Запорізька Січ»
Запорізької міської ради
«28» серпня 2026 №94/р

ПОЛОЖЕННЯ
про використання генеративного штучного інтелекту в Запорізькій гімназії «Запорізька Січ» Запорізької міської ради

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Мета та призначення

Це Положення про використання генеративного штучного інтелекту (далі – Положення) Запорізької гімназії «Запорізька Січ» Запорізької міської ради (далі – гімназія) визначає принципи, правила та вимоги щодо відповідального, етичного та безпечного використання інструментів генеративного штучного інтелекту (далі – ГШІ) в освітній, методичній та адміністративній діяльності. Положення є складником внутрішньої системи забезпечення якості освіти гімназії та невід'ємною частиною системи академічної доброчесності відповідно до Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в Запорізькій гімназії «Запорізька Січ» Запорізької міської ради та Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу Запорізької гімназії «Запорізька Січ» Запорізької міської ради.

1.2. Сфера застосування

Положення поширюється на всіх учасників освітнього процесу гімназії:

- педагогічних працівників;
- здобувачів освіти (учнів);
- батьків або інших законних представників здобувачів освіти – у частині, що стосується навчальних робіт дітей;
- адміністративний та технічний персонал.

Дія Положення поширюється на всі форми та види діяльності в гімназії, зокрема: навчальні заняття в очному, дистанційному та змішаному форматах; виконання навчальних, творчих і проєктних робіт; підготовку навчально-методичних матеріалів; здійснення адміністративно-управлінської діяльності тощо.

1.3. Нормативно-правова база

Положення розроблено відповідно до:

- Конституції України;
- Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII;
- Закону України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 № 463-IX;
- Закону України «Про академічну доброчесність» від 18.12.2025 № 4742-IX

(набирає чинності 31.07.2026);

- Закону України «Про авторське право і суміжні права» (в редакції від 01.01.2023);
- Закону України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 № 2297-VI;
- Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні (розпорядження КМУ від 02.12.2020 № 1556-р);
- Акту ЄС щодо штучного інтелекту (AI Act, Regulation EU 2024/1689);
- Рекомендацій ЮНЕСКО з питань штучного інтелекту в освіті (2021);
- Статут Запорізької гімназії «Запорізька Січ» Запорізької міської ради;
- Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в Запорізькій гімназії «Запорізька Січ» Запорізької міської ради;
- Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу Запорізької гімназії «Запорізька Січ» Запорізької міської ради.

1.4. Основні терміни та поняття

Генеративний штучний інтелект (ГШІ) – програмні засоби, що використовують методи машинного навчання та нейронні мережі для автоматизованого створення текстового, графічного, аудіовізуального та іншого контенту на основі введених запитів (промптів).

Навчальна робота – результат виконання здобувачем освіти навчального завдання (навчальних завдань), відображений у текстовій, візуальній, аудіовізуальній, цифровій чи іншій формі. Навчальна робота учня може містити як авторські елементи (створені самостійно), так і неоригінальні об'єкти (згенеровані ГШІ). Правила цього Положення поширюються на навчальну роботу в цілому, незалежно від правового статусу її окремих частин.

Автор – фізична особа, яка своєю творчою інтелектуальною працею самостійно створила навчальний або методичний матеріал (його частину). Учень є автором результатів виконаної ним навчальної роботи; вчитель є автором розробленого ним завдання, методичного матеріалу або дидактичного засобу.

Недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом – оприлюднення текстів, зображень, моделей, даних та інших результатів, згенерованих штучним інтелектом, як результатів власної академічної

діяльності, якщо цей факт не зазначено в навчальній роботі або супровідних матеріалах до неї (ст. 18 п. 7, ст. 29 Закону України «Про академічну доброчесність» № 4742-IX).

Неоригінальний об'єкт, згенерований комп'ютерною програмою – об'єкт, що утворений у результаті функціонування комп'ютерної програми без безпосередньої участі фізичної особи в його утворенні (ст. 33 Закону України «Про авторське право і суміжні права»). Примітка: якщо фізична особа творчо брала участь у формуванні змісту (наприклад, суттєво редагувала, відбирала або доопрацьовувала згенерований результат), такий матеріал може розглядатися як твір, створений з використанням комп'ютерних технологій, і не підпадати під ст. 33. У разі сумнівів щодо правового статусу конкретного результату рекомендується зазначити факт використання ГШІ відповідно до п. 3.1 цього Положення.

Промпт (запит) – текстова або інша інструкція, введена користувачем до системи ГШІ з метою отримання відповіді, контенту або виконання конкретного завдання.

ІІ. ЦІННОСТІ ТА ПРИНЦИПИ

2.1. Базові цінності академічної доброчесності

Учасники освітнього процесу Закладу у своїй діяльності дотримуються базових цінностей академічної доброчесності, визначених Законом України «Про академічну доброчесність» № 4742-IX: чесності, довіри, поваги, справедливості, відповідальності, стійкості та рішучості.

Ці цінності є основою для прийняття будь-яких рішень щодо використання інструментів ГШІ в освітній, методичній та управлінській діяльності.

2.2. Принципи використання ГШІ

Принцип	Зміст
Прозорість	Обов'язкове зазначення факту використання ГШІ в навчальних роботах та методичних матеріалах відповідно до ст. 8 ч. 4 Закону № 4742-IX

Відповідальність автора	Автор несе повну відповідальність за зміст роботи, включаючи частини, створені за допомогою ГШІ; ГШІ не може бути зазначений як автор або співавтор
Пріоритет людини	ГШІ є інструментом підтримки інтелектуальної діяльності людини, а не її замінником; усі рішення приймаються людиною
Критичне оцінювання	Результати ГШІ підлягають обов'язковій критичній перевірці щодо достовірності, точності та актуальності
Конфіденційність	Заборона введення персональних даних учасників освітнього процесу та службової інформації Закладу в зовнішні системи ГШІ
Законність	Використання ГШІ не повинно порушувати авторське право, законодавство про захист персональних даних та інформаційну безпеку
Баланс	ГШІ доповнює, але не замінює власні знання, педагогічну майстерність та критичне мислення
Недискримінація	Недопущення використання та поширення контенту, що містить ознаки дискримінації, упередженості або дезінформації

ІІІ. ПРАВИЛА ВИКОРИСТАННЯ ГШІ

3.1. Ключова вимога: обов'язкове розкриття використання ГШІ

Відповідно до статті 8 частини 4 Закону України «Про академічну доброчесність» № 4742-IX, у разі використання об'єкта, згенерованого штучним інтелектом, у навчальній роботі або методичному матеріалі автор зобов'язаний зазначити:

- **факт використання** ГШІ;
- **методику генерування** – характер та обсяг використання (що саме генерувалося, як використано результат);
- **посилання** на інструмент ГШІ: назва програми, версія (за наявності), URL-адреса.

Невиконання цієї вимоги є порушенням принципу академічної доброчесності – недоброчесним використанням результатів, згенерованих штучним інтелектом (ст. 18 п. 7, ст. 29 Закону № 4742-IX).

Де зазначати факт використання ГШІ:

- **у навчальних роботах учнів** – у примітці наприкінці роботи або у виносці

після відповідного фрагмента;

- **у методичних матеріалах педагога** (розробки уроків, презентації, посібники) – в авторській примітці або на титульному аркуші.

Шаблон оформлення посилання на ШІ:

[Назва інструменту ШІ] ([Розробник], [рік]). Запит: «[короткий опис запиту або його текст]». Тип результату: [текст / ідеї / зображення / код / інше]. Характер використання: [наприклад: «отримано первинний варіант, суттєво перероблено автором» / «використано для структурування матеріалу»]. URL: [посилання на сервіс]

3.2. Правила для педагогічних працівників

Дозволено:

- генерацію первинних варіантів навчально-методичних матеріалів для подальшого критичного аналізу, суттєвого доопрацювання та редагування;
- адаптацію навчального контенту для здобувачів освіти з різними освітніми потребами;
- пошук та первинну систематизацію методичної і наукової літератури з обов'язковою самостійною перевіркою джерел;
- автоматизацію рутинних завдань: форматування, переклад, підготовку звітів і презентацій;
- розроблення тестових матеріалів та завдань для оцінювання за умови обов'язкової фахової перевірки;
- використання ГШІ як допоміжного інструменту для формування зворотного зв'язку з учнями за умови збереження педагогічного контролю.

Заборонено:

- оприлюднення матеріалів, згенерованих ГШІ повністю або переважно, як власний педагогічний доробок без зазначення цього факту;
- введення персональних даних учнів, батьків та колег у зовнішні системи ГШІ;
- завантаження до систем ГШІ конфіденційних або службових документів Закладу;
- надання ГШІ ролі «автора» або «співавтора» в будь-яких матеріалах;
- використання ГШІ для маніпуляцій результатами навчання або фальсифікації даних.

Додаткові обов'язки:

1. Обов'язково зазначати факт та обсяг використання ГШІ при підготовці матеріалів для оприлюднення відповідно до п. 3.1.
2. Інформувати учнів про правила використання ГШІ щодо конкретного навчального завдання до початку його виконання.
3. Власним прикладом сприяти формуванню культури академічної доброчесності в умовах використання ГШІ.

3.3. Правила для здобувачів освіти (учнів)

Дозволено:

- генерування ідей, структурування власних думок і підходів до теми;
- перевірку орфографії та редагування написаного тексту за умови самостійного авторства основного змісту;
- пошук та первинну систематизацію інформації з обов'язковою самостійною критичною перевіркою;
- виконання завдань із використанням ГШІ, якщо це прямо передбачено умовами завдання та погоджено з учителем.

Заборонено:

- подавати роботи, написані ГШІ повністю або переважно, без зазначення цього факту – це є недоброчесним використанням результатів, згенерованих штучним інтелектом (ст. 18 п. 7, ст. 29 Закону № 4742-IX);
- використовувати ГШІ під час контрольних заходів (контрольних робіт, тестів, практичних завдань) без прямого дозволу вчителя;
- включати до списку джерел у роботі неіснуючі джерела та бібліографічні посилання, згенеровані ГШІ;
- поширювати матеріали, згенеровані ГШІ, з ознаками дискримінації, дезінформації або порушення авторських прав.

Вимога до навчальних робіт:

Навчальні роботи учнів повинні відображати самостійне авторське мислення. Рівень унікальності визначається відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу Запорізької гімназії «Запорізька Січ» Запорізької міської ради.

У разі дозволеного використання ГШІ учень зобов'язаний зазначити факт і

характер використання ГШІ у власній роботі відповідно до вимог п. 3.1 цього Положення.

3.4. Правила для адміністративного та технічного персоналу

Дозволено:

- автоматизацію підготовки документів, звітів та аналітичних матеріалів;
- використання ГШІ для аналізу знеособлених даних та підтримки управлінських рішень;
- оптимізацію адміністративних та комунікаційних процесів.

Заборонено:

- вводити персональні дані учнів, батьків, працівників у зовнішні системи ГШІ;
- обробляти за допомогою зовнішніх систем ГШІ конфіденційні або службові документи Закладу;
- ухвалювати управлінські або кадрові рішення виключно на підставі рекомендацій ГШІ без участі компетентних фахівців.

IV. ТЕХНІЧНІ ОБМЕЖЕННЯ ТА РИЗИКИ ГШІ

Усі учасники освітнього процесу мають усвідомлювати реальні технічні обмеження систем ГШІ:

- **ГШІ не є надійним джерелом фактів** – системи генерують текст на основі статистичних закономірностей, а не верифікованих знань;
- **«галюцинації»** – ГШІ може впевнено вигадувати факти, цитати, прізвища авторів та бібліографічні посилання, яких не існує;
- **часові обмеження** – навчальні дані ГШІ мають дату відсічення; системи можуть не знати актуальних подій та змін законодавства;
- **упередженість контенту** – результати ГШІ можуть містити системні упередження, що відображають упередженість навчальних даних;
- **відповідальність залишається за автором** – жодна система ГШІ не несе юридичної чи академічної відповідальності за помилки; вся відповідальність покладається на людину;
- **ризик надмірної залежності** – безконтрольне делегування завдань ГШІ пригнічує розвиток критичного мислення та навчальної самостійності учня.

V. ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ТА ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА

5.1. Захист персональних даних

Усі учасники освітнього процесу зобов'язані:

- не вводити в зовнішні системи ГШІ персональні дані учасників освітнього процесу (імена, контактні дані, результати навчання, індивідуальні характеристики учнів тощо);
- не завантажувати до систем ГШІ службові документи, матеріали внутрішнього листування, кадрову або фінансову документацію гімназії;
- використовувати знеособлені дані при аналізі педагогічних ситуацій за допомогою ГШІ (наприклад: «учень 5 класу з труднощами у читанні» замість конкретного прізвища).

Гімназіям забезпечує дотримання Закону України «Про захист персональних даних» за будь-якого застосування систем ГШІ, що можуть обробляти персональні дані.

5.2. Кібербезпека

- Використовувати лише ті інструменти ГШІ, які мають задокументовану політику конфіденційності та захисту даних.
- Перевіряти налаштування приватності в інструментах ГШІ перед їх використанням для роботи з будь-якими даними гімназії.
- Захищати надійними паролями та двофакторною автентифікацією акаунти в сервісах ГШІ, що використовуються в роботі.

VI. НАВЧАННЯ ТА РОЗВИТОК КОМПЕТЕНТНОСТІ

6.1. Для педагогічних працівників

Гімназія систематично забезпечує:

- проведення семінарів та навчальних заходів з питань етичного та ефективного використання ГШІ в освіті;
- навчання з виявлення контенту, згенерованого ГШІ, й впровадження методів забезпечення академічної доброчесності;
- методичну підтримку щодо розроблення завдань, які розвивають авторське мислення і критичну рефлексію учнів;

- обмін кращими практиками відповідального використання ГШІ в педагогічній діяльності.

6.2. Для здобувачів освіти (учнів)

На початку кожного навчального року гімназія забезпечує ознайомлення учнів з основними положеннями цього документа. У межах навчальної діяльності гімназія сприяє формуванню в учнів:

- знань про можливості, обмеження та ризики інструментів ГШІ;
- навичок критичного осмислення та перевірки результатів роботи ГШІ;
- розуміння норм академічної доброчесності при використанні ГШІ відповідно до Закону № 4742-IX;
- практичних навичок правильного оформлення використання ГШІ у навчальних роботах.

6.3. Для батьків

Заклад інформує батьків або законних представників здобувачів освіти про:

- правила використання ГШІ учнями при виконанні навчальних робіт;
- відповідальність учнів за дотримання принципів академічної доброчесності;
- способи підтримки самостійності та авторського мислення дитини вдома.

VII. ПОРУШЕННЯ ТА НАСЛІДКИ

7.1. Порушення цього Положення

Порушеннями є:

- подання навчальної роботи, написаної ГШІ повністю або переважно, без зазначення цього факту;
- введення персональних даних учнів чи службових документів гімназії в зовнішні ШІ-системи;
- будь-які дії, що суперечать принципам розділу II цього Положення.

7.2. Наслідки порушень

Наслідки порушень визначаються відповідно до:

- Закону України «Про академічну доброчесність» № 4742-IX та інших актів

законодавства України;

- Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу Запорізької гімназії «Запорізька Січ» Запорізької міської ради.

VIII. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

8.1. Це Положення схвалюється педагогічною радою гімназії та вводиться в дію наказом директора.

8.2. Відповідно до ст. 12 ч. 5 Закону України «Про академічну доброчесність» № 4742-IX, Положення оприлюднюється на офіційному вебсайті Закладу.

8.3. Усі педагогічні працівники та учні ознайомлюються з Положенням під підпис або в інший спосіб, передбачений внутрішніми актами гімназії.

8.4. Для кожного навчального завдання, у якому використання ГШІ прямо передбачається або обмежується, вчитель зазначає це в умовах завдання до його видачі учням.

8.5. Питання, не врегульовані цим Положенням, вирішуються відповідно до Закону України «Про академічну доброчесність» № 4742-IX, Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу Запорізької гімназії «Запорізька Січ» Запорізької міської ради та інших актів законодавства України.

8.6. Положення підлягає обов'язковому перегляду не рідше одного разу на рік або позачергово у разі:

- набрання чинності або внесення змін до відповідного законодавства;
- суттєвих змін у технологіях ГШІ;
- виявлення системних прогалин у практиці застосування Положення.

ДОДАТОК 1

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ УЧНІВ «ГШІ ТА ТВОЯ НАВЧАЛЬНА РОБОТА»

(Рекомендується адаптувати для конкретної вікової групи та роздати учням на початку навчального року).

Що таке ГШІ?

Це програми (ChatGPT, Gemini, Copilot та інші), які можуть писати тексти, відповідати на запитання, генерувати ідеї. Вони корисні, але не завжди точні.

Коли можна використовувати ГШІ?

- Щоб знайти ідеї для роботи.
- Щоб перевірити орфографію.
- Якщо вчитель прямо дозволив це для конкретного завдання.

Коли не можна?

- Не можна здавати роботу, написану ГШІ, як свою власну без зазначення цього.
- Не можна використовувати ГШІ на контрольних роботах без дозволу вчителя.

Що зробити, якщо використовував(ла) ГШІ?

Написати наприкінці роботи примітку: яку програму використовував(ла), з якою метою і як саме – відповідно до зразка, наданого вчителем.

Пам'ятай: відповідальність за зміст роботи завжди залишається за тобою!

ДОДАТОК 2

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ ПЕДАГОГІВ «ЯК СФОРМУЛЮВАТИ УМОВИ ЗАВДАННЯ З УРАХУВАННЯМ ГШІ»

(Рекомендовані формулювання для умов навчальних завдань.)

Повна заборона ГШІ:

«Ця робота виконується самостійно без використання інструментів генеративного штучного інтелекту. Використання ГШІ є порушенням умов завдання».

Обмежений дозвіл ГШІ:

«Ви можете використовувати ГШІ для пошуку ідей або перевірки орфографії. Основний зміст роботи має бути написаний самостійно. Факт використання ГШІ обов'язково зазначити у примітці наприкінці роботи».

Повний дозвіл з обов'язковим розкриттям:

«Для виконання цього завдання дозволяється використовувати ГШІ. Обов'язково зазначте: яку програму використовували, з яким запитом і яку частину роботи виконано за її допомогою».